

NÂNG TẦM VĂN HÓA TRONG LÃNH ĐẠO, QUẢN LÝ THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

*RAISING THE CULTURAL AWARENESS IN LEADERSHIP AND MANAGEMENT IN
ACCORDANCE WITH HO CHI MINH'S THOUGHTS*

HOÀNG CHÍ BẢO^(*)

Lời tòa soạn:

Được sự đồng ý của GS.TS. Hoàng Chí Bảo, Ủy viên Hội đồng Lý luận Trung ương. Tòa soạn đăng Bài 3 trong loạt bài về Văn hóa trong chính trị của giáo sư (đã được đăng trên Báo Quân đội Nhân dân đầu tháng 10-2016).

Editorial Notes:

By consent of Prof.Dr. Hoang Chi Bao, Member of the Central Theoretical Council, the editorial office is honored to publish Article 3 of the author's series of articles on Culture in Politics (which appeared on the People's Army Newspaper in the early month of October, 2016).

Muốn xây dựng văn hóa trong chính trị, phải chú trọng xây dựng con người, hoàn thiện nhân cách trong hoạt động chính trị, từ những công dân của nhà nước pháp quyền đến cán bộ lãnh đạo, quản lý giữ chức vụ, được giao trọng trách ở các cấp, các ngành.

Trước hết, cần nâng cao nhận thức về văn hóa và xây dựng văn hóa trong chính trị cho đội ngũ cán bộ, đảng viên, công chức, nhất là cho cán bộ lãnh đạo, quản lý. Có hiểu biết đúng về văn hóa và chính trị mới có thể hiểu rõ sự cần thiết phải xây dựng văn hóa trong chính trị cũng như định hướng chính trị trong xây dựng và phát triển văn hóa mà trung tâm, cốt lõi là chất lượng con người, giá trị con người. Thực chất là ở mối quan hệ giữa văn hóa và chính trị.

Hồ Chí Minh suy ngẫm rất sâu sắc về mối quan hệ này từ thực tiễn hoạt động phong phú và cả những trải nghiệm trực tiếp của mình. Người từng nói, văn hóa nghĩ rộng ra cũng là chính trị và chính trị nghĩ sâu xa cũng là văn hóa. Để đưa chính trị vào sâu trong đời sống dân gian, như Người chỉ dẫn, thì chính trị, như đã nói, phải là văn hóa chính trị.

Văn hóa không thể thiếu tư tưởng lý luận tạo nên ý thức hệ của Đảng, của cả cộng đồng dân tộc. Nhận thức đúng về văn hóa và xây dựng văn hóa trong chính trị cần phải chú trọng vai trò của tư tưởng, lý luận, của ý thức hệ trong xã hội. Chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh là nền tảng tư tưởng của Đảng, kim chỉ nam cho hành động của cách mạng. Đây là quan điểm nhất quán, cần thường xuyên củng cố sự thống nhất nhận thức trong Đảng và

^(*) GS.TS. Ủy viên Hội đồng Lý luận Trung ương, Email:

trong xã hội về vấn đề hệ trọng này. Nền tảng tư tưởng, ý thức hệ là *chỗ dựa tinh thần*, là *niềm tin và đức tin* không thể thiếu để hành động. Nó gắn chặt với lý tưởng, mục tiêu, sự lựa chọn giá trị, lẽ sống và lối sống từ trong Đảng đến trong dân. Để có niềm tin khoa học với chủ nghĩa mà ta theo đuổi và giữ vững thì phải hiểu rõ bản chất khoa học và cách mạng của nó, thấy rõ *chất* nhân văn, *giá trị* nhân văn thuộc về *những giá trị bền vững* của di sản kinh điển Mác-xít, của di sản tư tưởng Hồ Chí Minh mà chúng ta đang theo đuổi. Do đó, phải coi trọng nghiên cứu lý luận, giáo dục tuyên truyền về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh trong Đảng, trong xã hội trên quan điểm đổi mới, quan điểm thực tiễn, bồi dưỡng tư duy khoa học, năng lực độc lập sáng tạo, khắc phục bệnh giáo điều, chủ nghĩa hình thức và chủ nghĩa kinh nghiệm.

Mặt khác, cần thẩm nhuần các quan điểm của Đảng về xây dựng văn hóa theo các đặc trưng *dân tộc, nhân văn, dân chủ và khoa học*, xây dựng con người để phát triển văn hóa và phát triển văn hóa để hoàn thiện nhân cách. Giáo dục nhận thức và rèn luyện trong hoạt động thực tiễn để con người Việt Nam biết trọng đạo đức - cái gốc của nhân cách, trọng chân lý, đề cao khoa học, có trọng sự thật thì mới trọng chân lý. Hệ giá trị con người Việt Nam phải được nhận thức đúng và sâu sắc, chú trọng nâng cao ý thức, tinh thần dân tộc, thấy giá trị hàng đầu và ý nghĩa thiêng liêng của phát triển văn hóa để phát triển con người, làm cho con người Việt Nam, trên bộ mặt nhân cách và đời sống tinh thần con người là những phẩm chất, đức tính: Yêu nước, nhân ái, nghĩa tình, trung thực,

đoàn kết, cần cù, sáng tạo. Chất lượng con người với những giá trị, đặc trưng đó sẽ quyết định sức mạnh nội sinh của văn hóa.

Thứ hai, thật sự coi trọng xây dựng văn hóa trong chính trị, nhất là xây dựng văn hóa trong Đảng, phải tập trung nỗ lực của Đảng, Nhà nước, xã hội và nhân dân vào công cuộc chấn hưng đạo đức, chấn hưng giáo dục.

Phải đề cao xây dựng Đảng về đạo đức, lối sống. *Phải tiến hành giáo dục đạo đức, giáo dục liêm khiết, liêm chính bằng cách giáo dục liêm sỉ*. Nhìn thẳng vào sự thật thì phải nói rằng, chưa bao giờ vấn đề này được đặt ra và thực hiện đúng mức cần phải có của nó. *Phải kết hợp cả sức mạnh của dư luận xã hội với sức mạnh của phê phán, xử lý, trừng phạt bằng hệ thống chế tài nghiêm ngặt*. Gần đây đã xuất hiện lời xin lỗi của cá nhân và tổ chức đối với những sai trái gây hậu quả. Đó là một khởi động tốt nhưng “văn hóa xin lỗi” chỉ có ý nghĩa tích cực bằng thước đo sửa lỗi, đồng thời phải sớm hình thành và thực hiện văn hóa từ chức với sức đẩy của liêm sỉ, nhân phẩm, danh dự, trách nhiệm đối với người giữ chức quyền. Đó là đòi hỏi của xã hội, là ý nguyện của nhân dân.

Đạo đức học phải được tính đến là môn học hàng đầu trong các nhà trường, *phải có đạo đức học cho quan chức và công chức khi họ bắt đầu ngồi vào ghế của mình, ở nhiệm sở, đồng thời phải được duy trì thực hành, kiểm tra thường xuyên*. Báo chí và các phương tiện thông tin đại chúng phải chú trọng đúng mức, đúng tầm hơn về việc tuyên truyền các tấm gương đạo đức, các mẫu nhân cách điển

hình. Phải chú trọng giáo dục đạo đức nghề nghiệp, đạo đức ứng xử.

Thứ ba, văn hóa trong chính trị nổi bật một nội dung quan trọng là thái độ, chuẩn mực đạo đức văn hóa trong ứng xử với người dân, chuẩn mực pháp luật trong thi hành bốn phận, nghĩa vụ, chức trách của các quan chức và công chức, trong Đảng, trong Nhà nước và trong các tổ chức chính trị-xã hội. Đó là *văn hóa trọng dân và văn hóa trọng pháp*, cần phải làm cho các chuẩn mực đạo đức, các giá trị văn hóa thấm sâu vào các mối quan hệ, các lớp quan hệ: Với tự mình, với người khác, với công việc, với tổ chức. Đặc biệt chú trọng *quan hệ giữa tổ chức đảng và đảng viên với dân; quan hệ giữa công chức, nhất là quan chức với công dân*. Các mối quan hệ đó vừa cụ thể hóa vừa bao quát quan hệ giữa Đảng với Dân, Nhà nước với Dân, Đoàn thể với Dân, tức là với quần chúng đoàn viên, hội viên. Đây là vấn đề thiết thực nhất, là thực hành dân chủ, thực hành dân vận, thực hành đạo đức với ý nghĩa là thực hành văn hóa trong chính trị.

Phải chú trọng tiếng nói của người dân, làm cho người dân tham gia vào xây dựng Đảng, xây dựng Nhà nước, Mặt trận và Đoàn thể, trong đó có sự đánh giá chính sách, đánh giá cán bộ, đánh giá tác dụng, hiệu quả của thể chế, của chính sách với những phát hiện, đề xuất, khuyến nghị cụ thể từ phía người dân.

Văn hóa trong chính trị đòi hỏi phải tăng cường các đối thoại, chất vấn, góp ý phê bình giữa các nhà lãnh đạo, quản lý với dân chúng. Diễn đàn này là nơi đo lường cả năng lực, phẩm chất lẫn trách nhiệm của người lãnh đạo và quản lý với dân chúng.

Đó cũng là môi trường thử thách dân chủ, đo lường trình độ dân chủ của đội ngũ cán bộ và người dân, đồng thời đào thải những gì không xứng đáng với văn hóa dân chủ mà cốt lõi của nó là văn hóa pháp luật và văn hóa đạo đức trong đời sống chính trị - xã hội.

Thứ tư, đổi mới căn bản và đồng bộ cả thể chế - chính sách và cơ chế liên quan trực tiếp tới việc đánh giá, bố trí cán bộ, sử dụng và đãi ngộ cán bộ.

Xây dựng văn hóa trong chính trị cần phải làm cho văn hóa tác động sâu sắc nhất, tạo ra chuyển biến có tính đột phá rõ rệt nhất ở lĩnh vực tổ chức cán bộ, qua việc đổi mới thể chế, chính sách, cơ chế đối với cán bộ. Trong đó quan tâm hàng đầu là tạo ra lực đẩy khuyến khích tài năng, trọng dụng tài năng, cơ chế thu hút và tuyển chọn vào bộ máy những người thực đức, thực tài, thực sự đem lại sự hài lòng của công chúng.

Mặt khác, cần có các biện pháp chặt chẽ như là những quy định nghiêm ngặt, có tác dụng như *một hệ thống rào chắn để không lọt lưới* vào bộ máy, nhất là bộ máy công quyền những kẻ kém đức, giả tài, cơ hội, xu nịnh, bợ đỡ, dùng tiền bạc và chạy chọt các mối quan hệ để đạt mục đích chức quyền. Nói cách khác *chủ động xây dựng hệ thống lực cản* để những toan tính và hành vi bất minh, bất chính phải *bất lực* trước sức mạnh quang minh chính đại của *chính sách chính trị thấm nhuần văn hóa*. Ngoài ra, phải thường xuyên giáo dục, kiểm tra, kiểm soát, đánh giá cán bộ, xử lý kịp thời để cái tốt không ngừng nảy nở, cái xấu phải mất đi.

Thứ năm, làm cho phong trào thi đua yêu nước có sức sống, có hiệu quả và có ý nghĩa thực chất, theo tư tưởng Hồ Chí Minh. Thi đua là yêu nước, yêu nước phải thi đua, ai thi đua là người yêu nước nhất. Thi đua là gieo trồng. Khen thưởng là thu hoạch. Phải đánh giá đúng, khen chê đúng và kịp thời để làm cho thi đua yêu nước tạo ra động lực phát triển văn hóa và con người, tránh hình thức phô trương và làm mất tác dụng. Thi đua là tạo dựng, nuôi trồng văn hóa lành mạnh để xã hội phát

triển, con người hoàn thiện nhân cách. Thi đua ái quốc phải làm cho Ái Quốc - Ái Dân trở thành tình cảm, niềm tin và hành động tiêu biểu nhất cho mỗi nhân cách văn hóa, cho sự thực hành văn hóa của mỗi cán bộ, đảng viên, công chức trong việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh hiện nay. Vì dân, thuận lòng dân, không làm điều gì trái ý dân, đó là biểu thị tốt đẹp nhất của văn hóa và văn hóa trong chính trị.

Ngày nhận bài: 25/11/2016. Ngày biên tập xong: 08/3/2017. Duyệt đăng: 21/3/2017